

“Zaplana, si no pot comprar-te, t'assetja”

Ferran Belda, subdirector general de Prensa Ibérica, editorial que publica nombrosos diaris arreu dels Països Catalans, repassa el panorama periodístic i polític del País Valencià, quan està a punt de complir-se el tercer aniversari de la seua marxa de la direcció de 'Levante-EMV', diari en què va consolidar-se professionalment i al qual va imprimir el seu particular segell.

Ferran Belda, 46 anys, subdirector general de Prensa Ibérica, un grup que edita, entre altres, *Levante-EMV*, *Informacion*, *Diario de Ibiza*, *Diario de Mallorca* i *Diari de Girona*. Aquest grup també és copropietari d'*El Nou 9*. En conjunt representen més de 150.000 exemplars venuts diàriament entre el País Valencià, Catalunya i les Illes, dels quals uns 10.000, els del *Diari de Girona* i *El 9 Nou*, estan escrits íntegrament en català. Ferran Belda ha afermat la seua trajectòria professional a *Levante-EMV*, del qual fou director i on manté una columna, gairebé diària, amb un estil, el seu, que no és precisament aplaudit pel govern. Ni ganes.

—Els periòdics del grup a les Illes o a Girona, són referents en el seu àmbit de difusió, com passa al País Valencià?

—*El Diario de Ibiza* és líder a la seua àrea de cobertura, Eivissa i Formentera, i el *Diario de Mallorca* ho seria si les normes de control de la difusió foren una miqueta més estrictes. Pel que fa a l'altra capçalera, el *Diari de Girona* representa a hores d'ara una vendada d'aire pur a la premsa catalana, on, per cert, no es feia massa periodisme d'investigació i no hi havia el costum d'arribar a les últimes conseqüències en matèria d'informació, com passa a la Comunitat Valenciana.

—El seu desembarcament a Girona va ser, diguem-ne, un poc sorollós. No estaven acostumats al seu estil.

—Un cert desconcert i una certa polseguera sí que es va produir. Tothom em deia que la premsa catalana no és

tan estrident com la de Madrid i la d'altres llocs i que la pràctica d'un periodisme agressiu, desimbolt o desinhibit no funcionaria a Girona. El temps ens dóna la raó i la prova és que no hem parat de créixer en un mercat tan difícil com el gironí, on la premsa de Barcelona entra com un canó.

—Vostè ha viscut, com a director de *Levante-EMV*, els governs de Joan Lerma i d'Eduardo Zaplana. Quines diferències ha trobat en la relació entre el seu mitjà i els dos presidents?

—Home, la diferència més notable és la del tarannà. Tot i que tant l'un com l'altre són hipersensibles a la informació i manifesten una clara irascibilitat vers tot allò que es publica, Joan Lerma encaixava l'esglai de cada matí com un demòcrata, mentre que Zaplana es comporta sovint de manera autoritària. Lerma tendia a marmolar-te sempre que tenia ocasió i si no la tenia la buscava. Zaplana no et marmola ell, però dóna ordres perquè qualsevol dels seus portaveus institucionals, parlamentaris o partidistes, de vegades tots alhora, et munten un canyaret, et canten la gallina en els mitjans públics i envien a tot arreu, a través de les agències, els seus anatemes i desqualificacions. A més a més hi ha una altra diferència que he notat i patit. Lerma no et donava cap exclusiva perquè deia que ell no podia discriminar ningú, tot i que després bé que oferia sacrificis al monstre de la caverna mediàtica perquè no descarregara sobre ell els seus raigs [es refereix a Las Provincias, en l'època que Maria

“Des del partit en el poder han dit que l’oposició som certs diaris. Trobe, però, que la culpa no és dels diaris, sinó de l’oposició, per no representar el paper que li atorga el joc democràtic.”

Consuelo Reyna n’era la directora]. Zaplana primer intenta comprar-te per un platerot ben gran de lletilles audiovisuals o publicitàries. I després, si no ho aconsegueix, intenta secar-te sotmetent-te a un setge informatiu, econòmic –subvencions pel conveni premsa-escola– i publicitari més o menys intens, en funció de les pressions mediàtiques o públiques que es pot permetre en cada moment.

—En resum, que durant l’era Lerma Editorial Prensa Ibérica va poder adquirir *Levante-EMV*, i en l’era Zaplana, si pogueren, el tancaríen.

—Editorial Prensa Valenciana va adquirir *Levante* en una subhasta pública promoguda pel govern d’UCD i a la qual no va concórrer cap altre postor. Zaplana, si haguera pogut, no l’hauria subhastat, com vol fer Ruiz Gallardón amb *Telemadrid*, l’hauria regalat a un grup amic, com aspira a fer amb Canal 9.

—El blocatge publicitari, no els pot fer caure en el victimisme, tenint en compte el suport generalitzat de l’oposició política o dels mateixos lectors?

—Li recorde que quan adoptàrem la decisió de no cedir a la pressió del Consell, no sabíem fins a quin punt

podríem suportar-la i en quant es traïria en el compte de resultats. Cinc anys després sabem que els lectors i els anunciants particulars han compensat el preu que hem pagat per la nostra independència. Però el 1995 açò era una incògnita. I les incògnites cotitzen a la baixa en els negocis.

—La línia editorial en el *Diari de Girona* o en els rotatius de les Illes és la mateixa, o canvia segons el cas? Com es plantegen les relacions amb el poder en aquests altres mitjans de la cadena?

—Les relacions amb el poder sempre són difícils i l’únic que canvia és el caràcter i les conviccions democràtiques d’aquell qui administra el poder en cada lloc. En aquest sentit he de reconèixer que a les Illes, governant el mateix partit polític que governa a la Comunitat Valenciana, manteníem unes relacions distants, però correctes; a Catalunya, governant una coalició conservadora, com ara CiU, les relacions són tibants i s’han anat agreujant a mesura que el *Diari de Girona* ha anat exhumant el “cas Treball”, però tampoc no ens podem queixar, perquè no ens han discriminat massa en matèria publicitària i informativa.

—La publicitat condiona la submissió o el tracte amb qui l’administra?

—La publicitat és una de les dues fonts d’ingressos d’una empresa periodística; l’altra són les vendes d’exemplars. Si no pots viure sense la publicitat oficial, i tems a més a més que el partit en el govern pressione els anunciants particulars perquè deixen d’anunciar-s’hi, acabes rendint-te i perdes la independència. No és el nostre cas. Però és clar que el poder condiona el mitjans de comunicació.

—Ho deia perquè fa deu anys, quan Canal 9 absorbeix bona part de la nòmina de periodistes de *Levante-EMV*, les crítiques a la cadena van ser ferotges, i només van suavitzar-se quan va augmentar en el diari la presència publicitària de la programació televisiva.

—Els fets no ocorregueren ben bé així. La nostra crítica al model televisiu és la mateixa abans que ara. I la prova, la tens en el fet que arriba el PP, i si Amadeu Fabregat ens va llançar dues *opes* hostils i ens va deixar la re-

dacció en quadre, cosa que no va fer amb *Las Provincias*. El primer director general es creia que un saldo a favor de Canal 9 en el compte d’intercanvi publicitari que manteníem, com en tenim amb altres emissores, era un deute que havíem de saldar amb diners. I li vaig haver d’explicar com l’havia de saldar: anunciant-se en *Levante-EMV* més que *Levante-EMV* en la TVV. Genoveva Reig l’actual directora de la TVV, en canvi, ha entès el que representa exactament aquest compte i està rebaixant el saldo. Però la línia del diari no ha canviat. No ens agrada el model implantat a la televisió valenciana, tant per un govern com per l’altre, i si no revelem més afers o escàndols és perquè ara no en descobrim tants. Potser és la disposició de la plantilla a informar-nos d’allò que es cou a Burjassot el que ha canviat.

—Al País Valencià Eliseu Climent, la Universitat i els diaris d’Editorial Prensa Ibérica, són els enemics de l’ànima, o sols ho són de Zaplana i del seu govern?

—Zaplana declara la guerra a Eliseu, primer, pels condicionants mediàtics que pateix, i després perquè en plena campanya electoral li munta una manifestació de tres parells de nassos i patrocina uns anuncis en què recorda que ell és un dels implicats en el Cas Naseiro. I a nosaltres, perquè representem tot allò que tem un polític, que és un contrapoder, en aquest cas informatiu, que es dedica a subratllar els seus errors. Ben mirat, ara que ha caigut Pedreño, només continuem imbatuts les universitats de València i Castelló, Eliseu i nosaltres.

—El 25 d’abril del 1999 van assassinar a València Ewa Stryniak, una polonesa relacionada amb la prostitució. La policia encara no ha aclarit el cas, però sí que hi va haver un detingut, alliberat unes hores després de declarar davant el jutge. Aquest personatge, de cognoms il·lustrosos, està relacionat amb un germà de l’ex-directora de *Las Provincias*, a qui no li va agradar el tractament informatiu del diari degà envers el cas. Alguns observadors atribueixen a aquest fet el suposat desequilibri que es va produir al si del consell d’administració del diari entre els Doménech i els Zarranz, que, cinc

mesos més tard, el 14 de setembre, li va costar la destitució a María Consuelo Reyna. Com pot explicar-se que un assassinat, el d'Ewa Stryniak, condicione els canvis del panorama periodístic i la influència dels mitjans valencians?

—Això no és veritat. Les coses no funcionen així al món dels negocis. A María Consuelo la tiren perquè perd la batalla contra *Levante-EMV* en tots els ordres —l'informatiu, el comercial i el del prestigi— i portava *Las Provincias* a la ruïna, no perquè ven viu l'amic d'un cosí. Amb María Consuelo Reyna, *Las Provincias* es mantenia sobre una gran mentida —que venia més exemplars que *Levante-EMV* i era més influent—, i quan li desmuntem la xarxa d'autocompra i la majoria del consell d'administració es convenç que ella era alhora el principal actiu i el passiu més llastant, l'acomia.

—L'assassinat no va ser un pretext?

—Això és un detall que podria haver molestat més o menys el cosí, i per tant membre del consell d'administració de Federico Doménech, SA, a qui li va traure la informació d'allò que li havia ocorregut a un amic seu, implicat en aquest assassinat. Però, com comprendràs, la resta de membres del consell d'administració, entre els quals hi ha dos germans de la interfecta, no pren la decisió de despatxarla, a ella, que feia i desfeia el que volia en aquella casa des de feia 25 anys, perquè haja traït la confiança d'un d'ells. La destitució té molt de shakespeareana. Però parlem d'empreses, no de passions. *Las Provincias* comença a fer pudor quan *Levante-EMV* passa la barrera dels 50.000 exemplars; segurament perd la supremacia el 94, quan arribem als 55.000 exemplars, i quan el 1998 descobrim la trampa que havien muntat per sostenir la ficció que encara eren el diari dominant, es rebel·len contra ella i la tiren al carrer.

—Com explica que certs segments empresarials expressen, bé que en privat i quasi clandestinament, un clar descontentament amb el govern de la Generalitat i, en canvi, mantinguen públicament el suport a Zaplana, fins i tot atenent les seues recomanacions inversores?

—És una relació condicionada per la

"La diferència més notable entre Joan Lerma i Eduardo Zaplana és el tarannà."

por. Uns, per por, paguen un impost revolucionari i altres fan allò que no farien en circumstàncies normals, com ara anunciar-se en mitjans l'audiència dels quals es desconeix —encara que se sap que és escassa— o invertir en projectes editorials de dubtosa viabilitat i més tèrbola gestió.

—Com qualificaria la col·laboració, directa o indirecta, d'alguns polítics de l'esquerra amb aquests mitjans?

—En determinats casos és fruit de la misèria humana. Hi ha qui vol ingressar a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. La carn és dèbil. Altres indiquen que no tot és el que sembla.

—Ara mateix troba que l'oposició està millor representada pels mitjans que no pels partits de l'arc parlamentari?

—Això han dit en algun moment des del partit en el poder: que l'oposició som determinats diaris. Trobe, però, que la culpa no la tenim els diaris, sinó l'oposició, per no representar el paper que li atorga el joc democràtic

—L'enfrontament amb el govern valencià —i la marginació a què els sotmet—, els facilita que els arriben exclusives de les quals no gaudirien en un altre cas?

—Aquest és un dels poquets avantatges que tens. La independència t'ator-

ga credibilitat. I tan bon punt el lector es convenç que no el traïràs, comença a enviar-te informació que d'una altra manera no et donaria. Obligació teua, aleshores, és contrastar-la.

—El seu relleu en la direcció de *Levante* va ser un intent de suavitzar les relacions amb la Generalitat?

—Així ho va entendre només la gent que tendeix a interpretar les coses de la manera més alambinada possible. Però la línia informativa del diari està, dalt o baix, tal com estava quan jo vaig deixar la banqueta.

—No va plantejar-se la dimissió?

—La dimissió? L'oferta que em va fer l'empresa era immillorable. No em podia sentir ofès. En 1987 em va donar l'oportunitat de capitanejar la salvació d'un diari pel qual ningú no donava quatre pessetes el 1984, quan va eixir a subhasta, i quan el 1998 em va encomanar una altra feina, la vaig acceptar amb molt de gust. Com qualsevol professional que portara el temps que jo portava al front del diari, jo estava amortitzat com a director.

—Zaplana caurà abans que s'acabarà la legislatura, o esgotarà el seu mandat?

—Amb l'oposició que té, Zaplana aguantarà totes les legislatures que vulga. Els ho deia als socialistes abans que se n'adonaren que anaven a perdre les eleccions i ho continue pensant. Manaran tants anys com el Partit Conservador britànic. Només un fenomen que accelere el procés natural de descomposició de la imatge d'un partit pot acurtar aquest període. I serà difícil que es produeisca aquest fenomen controlant així el PP el poder.

—A vostè no se'l veu gens partidari de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

—Interès en l'Acadèmia, ara, només hi tenen Zaplana, aquells que estan esperant ser nomenats acadèmics i el secretari general del PSPV, Joan Ignasi Pla, que és com Romero i s'ho creu tot.

—En una altra situació lingüística, diguem-ne normalitzada, els diaris del seu grup apostarien més pel valencià?

—Vostè ho ha dit: en una situació distinta la disposició seria diferent. La demanda activa l'oferta i no al revés.

Manuel S. Jardí